

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, by o odvolání žalobcově znovu jednal.

Důvody:

Pokud tvrdí stěžovatel, že předpis § 465 odst. 2 c. ř. s. neplatí pro strany s právem chudých, nemá pravdu. Tento předpis platí pro veškeré strany bez rozdílu, zda jim bylo povoleno právo chudých, čili nic. Chudé straně, které nebyl zřízen advokát a která nemůže prohlásiti odvolání do soudního protokolu z důvodu § 465 odst. 2 c. ř. s., může však býti podle § 90 org. zák. ustanoven úředník soudní k sepsání a podání odvolacího spisu proti rozsudku okresního soudu. To v souzeném případě se stalo, neboť podle záznamu byl okresní soudce pověřen sepsáním odvolání žalobcova. Že odvolání to pak sepsal ve formě soudního protokolu, v tomto případě nevadí, poněvadž formy soudního protokolu bylo pouze použito k sepsání odvolacího spisu soudcem podle § 90 org. zák. tímto úkolem pověřeným, takže podle své pravé povahy onen protokol jest vlastně odvolacím spisem.

Čís. 15059.

Za trvání služebnosti požívání může vlastník věci za předpokladů § 520 obč. zák. uplatniti jen práva v tomto předpisu uvedená, nemůže však nastupovati na poživatele žalobou o provedení potřebných prací podle § 513 obč. zák., nebo požadovati od poživatele náhradu podle § 1042 obč. zák. za tyto práce, provedl-li je sám.

(Rozh. ze dne 20. března 1936, Rv I 1974/33.)

Žalující jsou spolumajitelé domu dvěma třetinami; třetina jest vlastnictvím Rudolfa a Marie P. Žalobci tvrdí, že dům ten, jehož požívá žalovaná právem služebnosti, vyžadoval nutných oprav, že vybízeli žalovanou, aby je provedla, a když se tak nestalo, provedli je sami. Žádají proto na žalované zaplacení třetiny nákladů, pokud se tyto týkají spoluvlastnictví Rudolfa a Marie P. Nižší soudy zamítly žalobu, o d - v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Šlo o opravy a to opravy nutné, takže jest přisvědčiti žalobcům, že první soud nesprávně věc posoudil po stránce právní, maje za to, že nejsou splněny předpoklady § 514 obč. zák. Citovaného předpisu nelze použití, ježto v něm mluví se o stavbách, které se staly nutnými pro stáří budovy nebo pro náhodu a které provedl vlastník k oznámení poživatele. V daném případě nutno vycházeti z ustanovení § 513 obč. zák., podle něhož je poživatel povinen služební věc jako dobrý hospodář udržovati ve stavu, v jakém ji převzal a z jejího výnosu opatřovati opravy, doplňky a obnovy. Vynaložili-li žalobci takový náklad na místo žalované, pak ovšem měli by nárok na jeho náhradu podle § 1042 obč. zák. Než tu jest zdůrazniti, že žalobci netvrdili, že by byli pouze obnovili stav, jaký tu byl v době, kdy žalovaná budovu

do požívání převzala, ani že by čistý výnos z domu (§ 512 obč. zák.) skutečně postačoval ke krytí oněch provedených oprav, tak že nemohou tvrditi, že zažalovaná částka jest nákladem, který byla žalovaná povinna podle zákona vynaložiti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Již před vydáním občanského zákoníka měl poživatel služebné věci nejen poživací právo, nýbrž také samozřejmou povinnost vrátiti věc v témže stavu, v jakém ji do požívání převzal, z čehož již vyplývala jeho další povinnost udržovati věc v řádném stavu. K zabezpečení splnění těchto povinností mohl vlastník požadovati vždy poskytnutí jistoty. Občanským zákonem byly závazky poživatelovy přesně vyjádřeny a bylo jich plnění uloženo poživateli přímo za povinnost, ale za to měl býti nárok vlastníka na jistotu obmezen zásadně na případy, v nichž byla ohrožena podstata služebné věci. Ustanovuje totiž § 513 obč. zák., že poživatel je povinen, aby jako dobrý hospodář udržoval služebnou věc v tom stavu, v jakém ji převzal a z výnosu opatroval opravy, doplňky a obnovy. Paragraf 520 obč. zák. pak stanoví, že zpravidla může vlastník žádati od poživatele zajištění podstaty jen, hrozí-li nebezpečí. Otázka, kdy se může vlastník domáhati toho, aby poživatel věc řádně opravoval a při její změně ji zase uvedl do původního stavu, v zákoně výslovně řešena není a jsou tedy dvě možnosti. Buď by mohl vlastník nastupovati proti poživateli žalobou, uplatňující jeho práva, uvedená v § 513 obč. zák. vždy hned, jakmile poživatel služebnou věc řádně nespřavuje a neprovede hned potřebné opravy anebo zmenší podstatu (na př. odprodejem inventáře, jako bylo v případě Sb. n. s. 10766), anebo teprve tehdy, kdy poživací právo zaniklo a poživatel má služebnou věc vlastníku odevzdati (§ 518 obč. zák.) tak, jak ji převzal. Tu jest uvážiti, že kdyby při každé změně věci, kterou by jinak řádný hospodář hleděl odstraniti, mohl vlastník nastupovati hned žalobou, by byl poživatel v nebezpečí, že na něho budou podávány šikanosní žaloby a výkon poživacího práva mu bude znesnadňován, což by zejména mohlo nastati při užívání hospodářských statků s inventářem. S druhé strany by ustanovení § 520 obč. zák., že zpravidla při ohrožení podstaty — a tedy výjimečně i když není podstata ohrožena, ale je to zvláštní zájem — může vlastník požadovati jistotu a případně se i domoci opětného převzetí věci za slušné odbytné nebo odevzdání věci do soudní správy, bylo zbytečným, když by vlastník každé potřebné opravy, doplňku a obnovy se mohl žalobou domoci hned za trvání poživacího poměru. Z toho vyplývá, že úmyslem zákonodárce bylo poskytnouti poživateli za trvání poživacího poměru co nejvíce volnosti a naproti tomu zabezpečiti vlastníku splnění povinností uložených poživateli a tedy vrácení věci v nezměněném stavu, jistotou nebo ostatními v § 520 obč. zák. uvedenými opatřeními. Je to podobný případ jako při pachtu, kde se také nelze zásadně již za trvání pachtovního poměru domáhati, aby pachtýř pachtovní před-

mět uvedl do stavu, v jakém jej převzal, a to i když se k tomu smluvně zavázal (Sb. n. s. č. 301 a 8956). Propachtovatel se může domáhati jen po skončení pachtovního poměru vrácení věci, jak ji předal (§ 1109 obč. zák.), anebo zrušení pachtovního poměru (§ 1118 obč. zák.). Pokud tedy požívací právo nezaniklo, může vlastník, nespravuje-li poživatel služebnou věc řádně a je-li podstata ohrožena nebo je-li tu zvláštní zájem, uplatňovati jen práva uvedená v § 520 obč. zák., nemůže však žalovati hned na provedení oprav, doplňků a obnov. To nelze obejít ani tím, že by vlastník nebo někdo jiný opravy sám provedl a domáhal se pak za trvání požívacího práva náhrady podle § 1042 obč. zák., poněvadž doba, kdy poživatel musí svou povinnost splnit, dosud nastala.

Čís. 15060.

Jak dalece je nemanželský otec povinen hraditi zemskému fondu náklad, vzešlý ošetřením a léčením dítěte.

(Rozh. ze dne 20. března 1936, Rv I 1126/34.)

Žalující zemský fond domáhá se na žalovaném náhrady nákladů podle § 1042 obč. zák., jež vznikly žalobci ústavním ošetřením a léčením nemanželského dítěte žalovaného ve výši 3.204 Kč 95 h. N i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby částkou 200 Kč, p r v ý s o u d z těchto důvodů: Žalovanému byla stanovena usnesením soudu povinnost platiti na výživném nezl. Zdenky S-ové až do doby, než dítě se bude moci samostatně živiti, částkou 200 Kč měsíčně a to do rukou dočasného poručenstva děcka právního ochranného oddělení zemského ústavu pro péči o dítě v Praze. Usnesení to odůvodňuje povinnost žalovaného z ustanovení §§ 166, 167 obč. zák. Žalovaný splnil řádně povinnost do konce dubna 1931. Nesplnil však svoji povinnost za květen 1931, ač nemanželské dítě se ještě dne splatnosti nároku dožilo. Právní ochranné oddělení jako orgán žalujícího vynaložil na dítě, o jehož zaopatření se staralo, částku 4.404 Kč 95 h, takže po srážce placených 1.200 Kč dosud zbývá 3.204 Kč 95 h, žalobou vymáhaných. Není sporu o tom, že náklady ty spadají pod náklady, jež ukládá § 166 obč. zák. plniti nemanželskému otci. Stanovití výši těchto nákladů nemanželského děcka proti otci povolán jest soud a v daném případě, když nemanželský otec otcovství uznal, v řízení nesporném. Výše soudem stanovená vymezuje rozsah povinností, uložených žalovanému jako nemanželskému otci Zdenky S-ové. Jest tudíž žalující oprávněn dle § 1042 obč. zák. požadovati náhradu nákladů těch na žalovaném toliko do výše, stanovené opatrovnickým soudem a to v daném případě do výše 200 Kč, ježto jen touto částkou žalovaný své povinnosti řádně nesplnil. Pokud však vynaložil více, jde to na útraty její.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.